

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของอุปสรรคในการส่งออกที่มีผลต่อการดำเนินการส่งออกของกิจการส่งออกขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน” (The Impact of Export Barriers on Export Performance of SMEs Exporting Firms in the Northern Region of Thailand) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กิจการส่งออกในเขตภาคเหนือตอนบนครอบคลุมเขตพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และแพร่ จำนวน 356 ราย (ข้อมูลสถิติรายชื่อกิจการส่งออกของกรมส่งเสริมการส่งออก, 2551) รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน

จังหวัด	จำนวนกิจการส่งออก
เชียงใหม่	267
เชียงราย	17
ลำพูน	23
ลำปาง	46
แพร่	3
รวม	356

ที่มา : กรมส่งเสริมการส่งออก, 2551

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลจากทุกหน่วยตัวอย่างที่มีอยู่ (Census) (กุณฑีรื่นรมย์, 2549) ซึ่งคือ กิจการส่งออกในเขตภาคเหนือตอนบนที่มีอยู่ในสถิติรายชื่อของกรมส่งเสริมการส่งออกจำนวน 356 ราย ซึ่งจำนวน 11 รายได้ถูกตัดออกเนื่องจากปิดกิจการ ดังนั้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองและการส่งไปรษณีย์ไปยังกิจการส่งออกจำนวนทั้งสิ้น 345 ราย พ布ว่า กิจการส่งออกตอบกลับจำนวน 88 ราย และแบบสอบถามจำนวน 8 รายถูกตัดออกเนื่องจากเป็นกิจการขนาดใหญ่ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นจึงสามารถสรุปจำนวนแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ทั้งสิ้น 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ อาทิเช่น เจ้าของกิจการ ผู้จัดการบริษัท ผู้จัดการด้านการส่งออก หรือผู้จัดการด้านการตลาดเพื่อการส่งออก

3.3 ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลในส่วนนี้ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเป็นกิจการส่งออกทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตภาคเหนือตอนบนโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ข้อมูลทุดิยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลในส่วนนี้ได้เก็บรวบรวมจากวารสารและเอกสารจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานพานิชย์จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการส่งออกภาคเหนือ (เชียงใหม่) และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 รวมทั้งผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานค้นคว้าวิจัย วารสารส่งเสริมการส่งออกและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นจากการเรียนเรียงเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหมาะสมสมодคล่องกับเครื่องที่ได้ทำการวิจัย โดยจำแนกแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นประเด็นคำถามข้อมูลทั่วไปของกิจการ มีทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ รูปแบบองค์กรธุรกิจ รูปแบบการดำเนินการส่งออก ประเภทของสินค้า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ตลาดส่งออกสินค้า การวิจัยตลาดก่อนเข้าสู่ตลาดต่างประเทศเป้าหมาย และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในตลาดต่างประเทศก่อนการส่งออก มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับ “คุณลักษณะของกิจการ” (Firm Characteristics) มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ (ระยะเวลาจดทะเบียน) ประสบการณ์ในการส่งออกของกิจการ จำนวนทุนจดทะเบียน และจำนวนพนักงาน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นประเด็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับ “คุณลักษณะของผู้จัดการ” (Managerial Characteristics) มีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และภาษาต่างประเทศที่ใช้สื่อสารในการส่งออก มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ส่วนประสบการณ์ในการบริหารกิจการและประสบการณ์ด้านการส่งออก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปัจจัยด้านอุปสรรคในการส่งออก(Export Barriers)โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปรวบรวมจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านโดยสรุปอุปสรรคในการส่งออกที่มีผลต่อการดำเนินการส่งออกได้ 6 ปัจจัย ได้แก่ สิ่งจุうใจให้เกิดตลาดส่งออก แนวปฏิบัติของกิจการในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยไม่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจในตลาดต่างประเทศ ลักษณะการจัดการที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการส่งออก การเข้าถึงช่องทางการกระจายสินค้าในตลาดต่างประเทศ การปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ และนโยบายรัฐบาล ข้อคำถามทุกข้อมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยแบ่งข้อคำถามแยกย่อยตามแต่ละปัจจัยรวมทั้งหมด 27 ข้อ โดยพัฒนาและปรับปรุงมาจากงานวิจัยของ Julian and Ahmed (2005) ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนำไปสู่ข้อคำถาม ดังนี้

- สิ่งจุうใจให้เกิดตลาดส่งออก	คำถามข้อที่ 1-8
- แนวปฏิบัติของกิจการในการดำเนินธุรกิจในประเทศ	คำถามข้อที่ 9-11
ไม่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจในตลาดต่างประเทศ	
- ลักษณะการจัดการที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการส่งออก	คำถามข้อที่ 12-18
- การเข้าถึงช่องทางการกระจายสินค้าในตลาดต่างประเทศ	คำถามข้อที่ 19-21
- การปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ตามความต้องการ ของตลาดต่างประเทศ	คำถามข้อที่ 22-24
- นโยบายรัฐบาล	คำถามข้อที่ 25-27

โดยมีข้อเชิงลบทั้งหมด 27 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1-27

ส่วนที่ 5 เป็นประเด็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินการส่งออก (Export Performance Measurements) มีทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ รายได้จากการส่งออกของกิจการ ในปี 2552 ร้อยละยอดขายจากการส่งออกเปรียบเทียบกับยอดขายภายในประเทศ และอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยประจำปี (ปี 2549-2552) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ในส่วนของยอดขายในการส่งออกโดยประมาณของกิจการ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 1 ข้อ ในส่วนของระดับกำไรมากจากการส่งออกเปรียบเทียบกับการขายภายในประเทศ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 7 ระดับ จำนวน 1 ข้อ ในส่วนของความพึงพอใจในผลการดำเนินการและความคิดเห็นต่อแนวโน้มในการส่งออกมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ข้อ

มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ การให้คะแนนมีดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

3.5 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับอุปสรรคในการสังอุกต์มีผลต่อการดำเนินการเพื่อนำไปสู่รอบแนวคิดการวิจัย
2. การสร้างข้อคำถาม ทำการสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และให้ผศ.ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ ดร.สุติกุล ไชยวารณ์ และ ผศ.ดร.พิชาภพ พันธุ์เพ็ เป็นผู้ตัวจริงแก่ไขความถูกต้องด้านเนื้อหาและภาษา
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบ(Factor Analysis) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติที่มีวัตถุประสงค์ในการลดปริมาณของตัวแปรให้มีจำนวนน้อยลง เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบจะถูกนำมาใช้ในการกำหนดว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรจะสามารถอธิบายด้วยตัวแปรที่มีจำนวนน้อยลง หรือไม่ โดยยึดหลักว่าการที่ตัวแปรหรือข้อมูลต่างๆ มีความสัมพันธ์เนื่องจากมีองค์ประกอบร่วมกัน(Common Factor) ซึ่งสังเกตได้จากการจับกลุ่มของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรซึ่งมีค่าสัมพันธ์กันสูง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS)

5. การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วมาทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟารอนบาก(Cronbach Coefficient Alpha) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟารอนบาก จำแนกตามปัจจัยด้านอุปสรรคในการสังอุกต์เท่ากับ 0.828 และมีค่าประสิทธิ์อัลฟารอนบาก

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มข้อคำถามของปัจจัยด้านอุปสรรคในการส่งออกและค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อัลฟ่าครอนบาก (Cronbach Coefficient Alpha)

ปัจจัยด้านอุปสรรค (องค์ประกอบกลุ่มตัวแปรอิสระ)	กลุ่มข้อคำถาม	ค่า Cronbach's Alpha
Exp_Vent	14, 16, 17, 18 และ 19	0.801
Exp_Att	3, 4, 5, 8 และ 11	0.767
Adp_Nds	23, 24 และ 25	0.842
Inc_Prac	2, 6, 12 และ 13	0.706
Gov_Pol	10, 26 และ 27	0.775
Acc_Dis	20, 21 และ 22	0.791

3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวและชี้แจงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและขออนุญาตในการเผยแพร่ผลงานวิจัยในภาพรวมจากผู้ประกอบการส่งออก (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากทางมหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้ประกอบการส่งออก (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

3. ผู้วิจัยนำสติ๊กเกอร์ชื่อของกิจการส่งออกในเขตภาคเหนือตอนบนที่ได้จากการสั่งเสิร์ฟ การส่งออกมาทำการจัดกลุ่มรายชื่อกิจการส่งออกโดยแบ่งตามพื้นที่ เพื่อความสะดวกต่อการแจกแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมตัวยันต์และหนังสือรับรองจากทางมหาวิทยาลัยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยแล้วมาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองและการส่งไปรษณีย์(Mail Survey) จำนวน 356 ราย ซึ่งจำนวน 11 รายได้ถูกตัดออกเนื่องจากปิดกิจการ ดังนั้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองและการส่งไปรษณีย์ไปยังกิจการส่งออกจำนวนทั้งสิ้น 345 ราย พบว่า กิจการส่งออกตอบกลับจำนวน 88 ราย และแบบสอบถามจำนวน 8 รายถูกตัดออกเนื่องจากเป็นกิจการขนาดใหญ่ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ให้ไว้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงสามารถสรุปจำนวนแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ทั้งสิ้น 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1

นอกจากนั้นพบว่ามีกิจการส่งออกที่ปฏิเสธในการตอบแบบสอบถามจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0 กิจการที่ไม่มีการส่งออกแล้วจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.2

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ในการคำนวณหาค่าทางสถิติและการวิเคราะห์เชิงข้อมูล ได้แก่

1. สถิติในการวิจัยทางด้านสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติในการวิจัยทางด้านสถิติเชิงอนุមาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) การวิเคราะห์องค์ประกอบ(Factor Analysis) และการวิเคราะห์สมการ ลด粧อยเชิงพหุ (Multiple Regression) การวิจัยในครั้งนี้กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.8 การแปลผลข้อมูล

การกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านอุปสรรคในการส่งออกที่มีผลต่อการดำเนินการ (ฐานนิทรรศ์ ศิลป์เจริญ, 2550) ดังนี้

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับอุปสรรคในการส่งออกนั้น ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับอุปสรรคในการส่งออกนั้น ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับอุปสรรคในการส่งออกนั้น ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับอุปสรรคในการส่งออกนั้น ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยกับอุปสรรคในการส่งออกนั้น ในระดับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ภายในปัจจัยด้านอุปสรรคในการส่งออกด้วยกันเอง ดังนี้

1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงสุด
0.71-0.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง
0.41-0.70	หมายถึง มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
0.21-0.40	หมายถึง มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ
0.00-0.20	หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ

3.9 สมมติฐานของการวิจัย

H_0 ตัวแปรอุปสรรคในการส่งออก ไม่มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

H_1 ตัวแปรอุปสรรคในการส่งออก มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

H_0 ตัวแปรคุณลักษณะของกิจการส่งออก ไม่มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

H_1 ตัวแปรคุณลักษณะของกิจการส่งออก มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

H_0 ตัวแปรคุณลักษณะของผู้จัดการ ไม่มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

H_1 ตัวแปรคุณลักษณะของผู้จัดการ มีอำนาจในการพยากรณ์ การดำเนินการส่งออก

3.10 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวแปรอิสระเพื่อลดปริมาณของตัวแปรให้มีจำนวนน้อยลง และเมื่อได้องค์ประกอบหรือปัจจัยของกลุ่มตัวแปรที่เหมาะสมแล้ว จึงทำการจัดเรียงข้อคำถามตามกลุ่มตัวแปรเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยใหม่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ปัจจัย ผู้วิจัยเลือกหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) โดยการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) ซึ่งเป็นวิธีการหมุนแกนจากตำแหน่งเดิมในลักษณะตั้งฉากกันตลอด เป็นการหมุนแกนที่ปัจจัยแต่ละปัจจัยเป็นอิสระต่อกันหรือไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งวิธีของการหมุนแกนแบบมุมฉากที่ใช้ คือ แบบวาริเมกซ์ (Varimax) เป็นการลดจำนวนตัวแปรในแต่ละปัจจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบออก คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านอุปสรรคในการส่งออกที่มีผลต่อการดำเนินการส่งออก

จากการพิจารณาการสกัดปัจจัย (Factor Extraction) โดยวิธีองค์ประกอบ(Principle Component) จะพิจารณาจากปัจจัยที่มีค่าความผันแปร (Eigenvalue) หรือค่าความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่มากกว่า 1 รวมทั้งพิจารณาค่า Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เพื่อวัดความเหมาะสมของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดที่มีค่ามากกว่า 0.500 (กัญญา วนิชย์บัญชา, 2548) และพิจารณาค่า Bartlett's Test Sphericity โดยทดสอบสมมติฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยที่สุดที่ระดับนัยสำคัญ (Significant) ทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์กันของปัจจัยทั้งหมด ดังนี้

H_0 ปัจจัยทั้งหมด ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 ปัจจัยทั้งหมด มีความสัมพันธ์กัน